

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > בלבבי-ב 018 יראת השלמות ובנין הרצון

בלבבי-ב 018 יראת השלמות ובנין הרצון

יראת הכבוד - מדרגה ליחידי סגולה

ביארנו שישנן חמש מדרגות ביראה: יראת העונש, יראת הכבוד, יראת השלמות, יראת הרוממות ויראת החטא, והרחבנו את הדיבור במדרגה הראשונה הנקראת "יראת העונש".

המדרגה השניה, הנקראת "יראת הכבוד", במובן מסויים צורת קניינה דומה ליראת העונש: כשם שביראת העונש לאדם מטבעו קשה להיות ירא מפני עונשי הגהינום וכו', כיון שהגהינום הוא בלתי מוחשי לגוף, רק לנשמה - כך גם ענין הכבוד בגן-עדן, כיון שהוא דבר שאינו מוחשי אצל האדם, ממילא מי שמכיר אותו ויודע עליו זו רק הנשמה, אבל בגופו אדם אינו חש זאת, וכדי לרכוש מעלה זו נדרש ממנו להפעיל את כח הציור.

ישנם יחידי סגולה שמטבעם הרצון בכבוד הוא מאוד תקיף וחזק, ולהם קל יותר להגיע למדרגה זו של יראת הכבוד גם ללא כח הציור, אבל אצל רוב העולם כח הכבוד אינו כה גלוי, וממילא את מעלת היראה מהעדר הכבוד בגן עדן יכולים הם לקנות רק ע"י כח הציור, ומאחר וכפי שכבר ביארנו כח הציור אצל רוב האנשים הוא די חלש, לכן בדרך כלל אין צורך להשתמש רבות עם חלק זה של היראה. מי שיכול - מה טוב ומה נעים, אבל מי שבכדי לקנות את המדרגה הזו יזדקק להרבה זמן - עדיף לו שיקנה ראשית כל את יראת העונש כפשוטו, ומשם ואילך ידלג לשלב הבא שהוא "יראת השלמות".

ודאי שבכל דילוג טמונה סכנה מסוימת, אבל כיון שהקושי לקנות את מדרגה זו הוא גבוה יחסית, וזמן ההשקעה מרובה, ומה גם שלפעמים מרוב שאדם מתעסק יותר מדי זמן בענין הכבוד, ההפסד מרובה מהתועלת, לכן נדלג לשלב הבא שהוא "יראת השלמות".

הכרה ורצון מביאים להשגת יראת השלמות

"יראת השלמות" פירושה שאדם רוצה ושואף להיות שלם!

מהי שלמות?

כבר ייסד לנו הרמח"ל בפרק הראשון מהמס"י "כי השלמות האמיתי הוא רק הדביקות בו יתברך, והוא מה שהיה דוד המלך אומר (תהלים עג): ואני קרבת אלקים לי טוב. ואומר (שם כז): אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתו בבית ה' כל ימי חיי וגו', כי רק זה הוא הטוב. וכל זולת זה שיחשבוהו בני האדם לטוב, אינו אלא הבל ושוא נתעה".

אם כן, ראשית נצרכת הכרה בכך שהשלמות היא דבקות בקב"ה. לאחר שישנה הכרה, צריך שיהיה "רצון" - לרצות את השלמות הזאת, ולאחר שישנו רצון אמיתי - מגיעה היראה שמא רצון זה לא יתמלא.

משל למה הדבר דומה: לאדם יש חתונה, והוא מעוניין להגיע לחופה, אשר נקבעה לשעה שבע בערב. ישנו אוטובוס היוצא בשעה שש, והוא יודע שאם יעלה עליו יספיק להגיע בזמן לחופה. ניגש האדם אל תחנת האוטובוס והנה הוא רואה את האוטובוס מתקרב, כשהוא עדיין רחוק מהתחנה. כעת הוא מתיירא שמא לא יספיק להגיע לאוטובוס. ככל שרצונו להיות בחופה גדול יותר, כך יראתו שמא יפסיד את האוטובוס תהיה גדולה יותר, וכמו כן להיפך: ככל שרצונו להיות בחופה חלש

ורפה, כך יראתו מפני הפסד האוטובוס שימנע ממנו להיות בחופה תהיה חלשה יותר.

והנמשל: ככל שרצונו של האדם להיות קרוב לקב"ה חזק יותר ותקיף יותר בגלוי, כך יראתו מפני העבירה שמונעת את הקרבה לבורא עולם חזקה יותר. ככל שהרצון יותר נעלם, וזוהי רק ידיעה שכלית אצלו - כך היראה שמא הרצון לא יתמלא חלשה.

כלומר, יש לנו הבחנה ברורה בין ידיעות השכל לגילוי הרצון. בעצם, כל אדם שלומד את דברי הרמח"ל, מאמין באמונה שלמה שתכלית האדם היא להיות קרוב לבורא עולם. ידיעה זו ידועה לכל אחד. השאלה היא עד כמה הוא רוצה את הדבר שהוא יודע. אם הידע הוא ידע בלבד, ממילא האדם אינו מחובר כל-כך לדברים, וממילא אין לו יראה שמא לא ישיגם.

ישנם הרבה אנשים שיודעים שמאוד חשוב לדעת את כל הש"ס כולו, ואעפ"כ לא מן הנמנע אצלם להתבטל במשך חמש שעות. ואף שבחשבון פשוט בחמש שעות הללו היו יכולים להשיג עוד ועוד ידיעות מהש"ס, אך סוכ"ס הידיעה אצלם מנותקת מהרצון, ולכן לא באה לידי ביטוי בעולם המעשה.

אם ידיעה זו היא עצם מעצמיו של האדם, תשוקת לבבו ושיא מאווייו ורצונותיו בגלוי, ממילא כל דבר שנקרה בדרכו ומונע ממנו את השגת הדבר, הוא לא יתן לו לעצור בעדו וישתדל בכל כוחו למנוע עצירה זו.

נמצא, אם כן, שישנם שלושה שלבים כיצד מגיעים ליראה הזו: שלב ראשון - הידיעה הברורה בשכל שתכלית האדם בעולמו להיות קרוב לבורא עולם, שלב שני - שידיעה זו תהיה בבחינת רצון, יותר חזק ויותר חזק, ושלב שלישי - הכרה ברורה שעבירה, ורצון להתקרב לבורא עולם, הם תרתי דסתרי.

יתכן מצב שבו אדם יתקרב לבורא עולם, אבל הרגש שלו כלפי עבירה המונעת ממנו להתקרב לבורא עולם יהיה חלש. אילו בשעה שאדם היה מדבר לשון-הרע היה מרגיש שהוא מאבד את כל ההרגשים הרוחניים שלו, היראה היתה הרבה יותר חזקה. אבל הניסיון שהקב"ה נתן לאדם בעולם הזה הוא, שבשעה שהוא עובר עבירה תחושתו היא ש"דרך רשעים צלחה!" ולא רק הצלחה מבחינה גשמית. אדם אינו מרגיש שבשעה שהוא עובר את העבירה הוא מנתק את עצמו מהקב"ה.

לכן, אף אם יש לאדם ידיעה ברורה שהתכלית היא קרבת ה' ויש לו רצון חזק להתקרב לבורא עולם, אפילו הכי אין הכרח שהידיעה והרצון יצרו אצלו יראה מעבירה. הוא מרגיש רצון להתקרב לבורא עולם, אך אינו מרגיש שרצון זה והעבירה הם תרתי דסתרי, הוא לא מרגיש שהעבירה מונעת ממנו את התשוקה להתדבק בבורא-עולם.

ישנם, אפוא, שני דברים שצריכים להיות בידיעה, ושני הדברים הללו צריכים להיות גם ברצון: ידיעה שהתכלית היא להתקרב לבורא עולם, ורצון להתקרב לבורא עולם, וכמו כן ידיעה שהעבירה הינה היפך הרצון ומונעת את קרבת ה', והכרה אמיתית שהעבירה מונעת את קרבת ה'.

לכל אחת מהנקודות הללו נדרשת עבודה ממושכת. ננסה בקצרה לגעת בדברים 'כחוט השערה' עד כמה שיתאפשר לנו.

העבודה על נקודת הרצון משתנה מאדם לאדם

נפתח בנקודה הפשוטה הראשונה.

אדם יודע שתכלית האדם להתקרב לבוראו. השאלה היא איך ידיעה זו הופכת להיות "לחם חוקו" של האדם - יום יום, שעה שעה?

נקודה זו היא אחת מהנקודות שכשאינן אותן - כל מהלך עבודת ה' נחסר. מרן החזו"א כבר כתב, ש"טובה שעה אחת של יגיעת העיון מרבות בעצלותיים", כלומר, דבר שמלווה עם רצון - יש לו קיום, דבר שנובע מרצון חלש ומדולדל - כמעט שאין סיכוי שיצא ממנו דבר אמיתי. בנין רצון אמיתי דורש עבודה יסודית מאוד!

והנה אף שאנו מדברים על נקודה זו של הרצון עתה, שהגענו למדרגת היראה, אך לאמתו של דבר עבודה זו שייכת גם קודם לכן, והדבר תלוי ומשתנה אצל כל אדם ואדם: ישנו אדם שאין לו רצון טבעי להשיג אמונה, ואצלו יש לעורר את הרצון להשיג אמונה. ישנו אדם שחסר לו הרצון הטבעי להתפלל, הוא אינו חש שהתפילה היא עצם החיים שלו, ונצרך לעורר את הרצון.

כלומר, כל אדם נולד עם רמה מסויימת של רצון, וגם היא משתנה מענין לענין. ישנו אדם שבאופן טבעי רוצה לעשות חסד. חבירו באופן טבעי רוצה ללמד תורה, אף שעשיית חסד קשה עליו, ואילו אדם שלישי רוצה מטבעו בשניהם - גם בלימוד תורה

וגם בעשיית חסד - ורק עבודת התפילה קשה עליו.

לכן, כל נקודה ונקודה שאדם עובד עליה - כל אחד לפי עניינו - עליו לעורר אצלו קודם את נקודת הרצון, שירצה באמת לעבוד על הדבר.

הדרכים לעורר רצון פנימי חזק

הנקודה הכללית והעיקרית, שהיא תכלית הכל, היא שיהיה לאדם רצון אמיתי להתקרב לבורא עולם!

לפעמים אדם רוצה להתקרב לבורא עולם, אבל הרצון אינו מספיק חזק. אדם צריך לרצות בדבר זה גופא - שהרצון שלו לקרבת ה' יהיה חזק ופנימי!

אף שבשכלו יודע כל אחד את הדברים, אך כדי ליישם את דרך העבודה יש צורך ברצון אמיתי, וכיון שאדם רוצה לבנות לעצמו רצון, הרי שאין לו עדיין רצון, ואם אין לו רצון - קשה מאוד להביאו לדרך שירצה לרצות.

זהו אחד הקשיים האמיתיים שישנם בעבודת-השם. רובא דעלמא מה שאינם מתקדמים יותר מהנקודה בה הם נמצאים בעבודת ה', הוא מפני שחסר להם רצון אמיתי להתקרב לקב"ה. יש להם אמנם רצון כלשהו, כל אחד לפי הרמה שלו, אבל הצד השווה שבכולם - ללא יוצא מן הכלל, גם אצל בעלי מדרגה גבוהה - הוא שנקודת הרצון היא עד כאן ותו לא! ודאי שהם רוצים יותר, אבל תוקף הרצון ל"יותר" עדיין לא נמצא בגלוי.

אין אדם שנקודה זו אינה תופסת אותו, השאלה אצל כל אחד היא רק כמה היא תופסת ובאיזו מדרגה, אבל הנקודה הפנימית אחת היא: עבודת האדם היא לעורר רצון יותר חזק ויותר חזק!

איך מעוררים את הרצון?

ישנה דרך המופיעה בזוהר הקדוש (כרך ג פר' שלח דף קסח ע"א), וז"ל: "גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמתא יבטשון ביה ויסלק נהירו דנשמתא ויתאחדון דא בדא לאנהרא", כלומר עבודה ע"י יסורים וע"י בטוש עצמי, אבל לא כל אחד מסוגל לסבול זאת, ובדורנו רוב האנשים אינם סובלים כל כך את העיסוק בדברים קשים, אוהבים יותר את חלק הנעימות. ממילא, נתמקד פחות על הנקודה, ורק נזכיר את הדברים במילים קצרות. צורת הביטוש נעשית הן ע"י סיגופים, כתעניות וכיוצ"ב, והן ע"י סיגופים של תביעה עצמית.

ובכן, היו צדיקים גדולים שיכלו להתבודד ולצעוק על עצמם על נקודה זו גופא: "כמה אני שפל שאיני רוצה באמת להתקרב לבורא עולם" וכו', וכך היו מרבים בדיבורים היוצאים מנקודת הלב.

אמנם, בדרך זו טמונות שתי סכנות: האחת - יתכן שאדם יצעק מן השכל, בלי הרגש, והשניה - צדיקים יכולים להיות מרירים זמן מסוים, ואחרי כן לעבור מזמן המרירות לזמן השמחה, אבל ישנם אנשים שבדרך זו עלולים ליפול למצב של מרירות תמידית, והדבר גורם לחסרון פנימי בצורת העבודה, כי כשאין שמחה - אין כלום!

לכן, רק מי שמרגיש שבדרך זו יוכל להיות מריר לשעה, ואחרי זמן המרירות יחזור לעבוד את הקב"ה בנחת ובשמחה - יכול להשתמש בדרך הזו, אבל חלק גדול מהאנשים הרי הקב"ה יצר אותם בטבע, שאם הם מתחילים להתעסק בצעקות על עצמם ובתביעות עצמיות חמורות, הם נכנסים לעצבות פנימית, ליאוש פנימי, למצב של אפילויות מסויימת. מי שהדרך הזו מובילה אותו למצבים אלו - אסור לו להכנס לשם!

ננסה, אפוא, להתמקד יותר בצד ההפוך.

אדם מקציב לעצמו שעה, ובשעה זו הוא מתפלל לקב"ה רק על דבר אחד: שבאמת ירצה!

ואף שהוא מרגיש לבד שאמירתו זו שבאמת ירצה אינה נאמרת עם מספיק רצון, זו אמת, אבל עליו לדעת שלא יתכן שכלל וכלל אינו רוצה! הנשמה ודאי רוצה, וגם בגלוי ישנו לכה"פ ניצוץ של ניצוץ של רצון אמיתי. אלא מאי? שניצוץ זה, ביחס למסכים הנמצאים מעליו ומסתירים אותו, נראה כבטל ומבוטל, אבל אדם צריך להתעקש, לא להרפות, ויום אחרי יום לבקש מהקב"ה דבר אחד ויחיד: "רבונו של עולם, אני רוצה לרצות להיות קרוב אליך!" - עדיין לא בקשה על עצם הקירבה, להיות קרוב לבורא עולם, אלא ראשית כל בקשה לרצות להתקרב לבורא עולם. לאחר שיהיה רצון, יש מקום להתפלל על גם על עצם הקירבה.

על נקודה זו בלבד יכול אדם לעבוד במשך תקופה ארוכה. מי שאין לו הרבה סבלנות נופל ונשבר, והיא גופא משום שאין לו מספיק רצון!

אם אין לאדם את הרצון להתעקש על דבר הרצון, וגם אינו יכול לנקוט בדרך של צעקות על עצמו [וכמש"כ בספר ה"תניא" שאדם צריך להיות מריר על זה גופא שהוא לא רוצה לרצות] - עליו ללכת אל צדיקים ולהקשיב לדבריהם ולתוכחותיהם יום אחרי יום, עד שמשוהו יתבקע אצלו ויפתח.

כלומר, אם הוא בכוחות עצמו אינו יכול לפעול - הן בנקודת המרירות, והן מצד ההתעקשות לרצות - הוא חייב כח חיצוני שיעורר אותו, וכח חיצוני זה אלו האנשים שמדברים דברי אמת, דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב. שיקשיב היטב לדבריהם, פעם ועוד פעם ועוד פעם, ויקיים בהם "אחזתיו ולא ארפנו", עד שמשוהו יזוז בקרבו!

אמנם, עליו לדעת כי זוהי רק התחלת הדרך. אי אפשר לסיים את עבודת החיים בדרך של שמיעת אנשים אחרים. שמיעתם נועדה רק לעורר את הרצון הפנימי, על מנת שיוכל להתקדם הלאה בעבודתו.

אלו באופן כללי שלושת הצורות שעל ידן ניתן לעורר את הרצון באדם.

פנימיות הרצון הוא העונג

והנה, כפי שאמרנו, מי שיש בו מרירות באופן טבעי, והמרירות אינה מונעת אצלו את השמחה - אשריו שמרירות זו התגלתה אצלו לבד, והוא משתמש בה לשבור את לב האבן שאינו חפץ בקרבת ה'. עצם המרירות על כך שאדם לא רוצה להתקרב לבורא עולם זהו תיקון גדול עבורו!

יחד עם זאת, גם אצל אדם כזה לא די במרירות לבדה, ועליו לעבוד גם על החלק של "ועשה טוב", להתפלל לקב"ה שיקרב אותו, בבחינת "שמאל דוחה וימין מקרבת". מי שיש לו כבר את ה"שמאל דוחה", צריך להמשיך עם הכח של "ימין מקרבת". החלק של הבקשה מהקב"ה לרצות להתקרב אליו ית', הינו חלק הכרחי ומיועד לכל אחד ואחד!

כמדומה, הנקודה שמונעת את התקדמות האדם בכל חלקי העבודה טמונה בעבודה זו על נקודת הרצון.

אדם מתחיל לעבוד על תפילה. הוא לומד את דברי חז"ל ומכיר באמיתות הדברים, אבל הכל נשאר אצלו בגדר של ידיעות שכליות, חסר לו תוקף הרצון האמיתי. הוא מנסה שבוע, שבועיים - ולא מצליח! בפיו ישנם כמה וכמה תירוצים, אבל החסרון האמיתי אצלו הוא שהתחיל לעבוד לפני שרצה את הדבר באמת. זוהי זכות גדולה לאדם, שהרצון אצלו חי, בוער ותקיף.

דוגמא פשוטה לענייננו: ידוע שגדולי הצדיקים לא בטלו אפילו רגע מזמנם. תמיד היו עסוקים בתורה, בעבודה או בגמילות חסדים. גם בשעה שדברו עם בני-אדם, הכל נעשה מתוך שיקול דעת ברור, כמה זמן צריך לדבר, כמה מוטלת עליהם חובת הכרת הטוב לבני-אדם, וחובת גמילות חסד להסיח את דעתו של הזולת מצרותיו וכו' וכו'.

ואדם עומד ותמה: כיצד ניתן לחיות במתח רוחני כל כך גבוה, בבחינת "לרגעים תבחננו"? הן לכאורה צורת חיים כזו - להיות במתח תמידי ולנצל כל דקה - זהו דבר שהוא למעלה מכוחות אנוש, דבר שעל פי דרך הטבע נראה שאי אפשר לעמוד בו!

היכן באמת טמונה הנקודה? ודאי שיש בזה גם עומק, אבל ראשית עלינו להתבונן מהי הנקודה הפשוטה שחייבים להבין שהיא קיימת.

ביאור הענין פשוט: אם לוקחים אדם וסוגרים לו את האף ואת הפה, בכל רגע ואף בכל שניה הוא ינסה בכל כוחו לנסות לפתוח אותם. אם הצליח לרגע, ינשום מעט, ושוב ימשיך בנסיונותיו ללא הרף וללא הפסקה. כלומר, מעשה שאדם חש שעצם החיים שלו תלויים בו - אין לו בעיה לעשותו בכל רגע. ככל שהדבר רחוק מנשמת החיים - קשה לעמוד בעשייתו בכל רגע, וככל שהוא מתקרב לנשמת החיים - העבודה נעשית קלה ואפשרית יותר.

יתירה על זאת, דבר שאינו קשור לנשמת החיים, הוא בגדר "עבודה". דבר שנשמת החיים תלויה בו - עשייתו נחשבת לאדם כעונג, הוא חיוני, יש לו תשוקה אמיתית לעשותו! אדם מתענג על דבר שהוא רוצה להתחבר אליו.

כדי שאדם יוכל לעמוד במתח רוחני זה, צריך רצון!! כתוב בספרים הקדושים שהרצון האמיתי והעונג חד הם, "פנימיות הרצון הוא עונג". אלא מאי? לאחר שאדם זוכה לעונג, הרצון שלו אינו רצון של עבודה, הוא רצון שנובע מהעונג. אדם הזוכה להתענג על ה', בתורה ובמצוות, הסיבה שהוא מחפש אותם, היא מחמת העונג הפנימי שיש לו.

הבעיה היא כל זמן שאדם לא זכה לעונג, והוא רוצה לבנות רצון בלי עונג. שם מקור הקושי! כי לחיות עם רצון חזק בלי עונג, זוהי נקודה קשה עד מאוד.

כל זאת למה?

כי כל זמן שאדם אינו רוצה דבר בכל מאודו, הוא לא מרגיש בחסרונו, וממילא הוא נינוח. כשהוא רוצה את הדבר, מחובר אליו ומתענג בו - הוא חש כל רגע חסר וצורך למלאות חסר זה.

מצב ביניים זה של רצון בלי עונג נקרא בלשון הספרים הק' "כף הקלע בעלמא הדין". כל אדם שרוצה לעבוד את הקב"ה חייב לעבור את "כף הקלע". או שעוברים אותו כאן בעולם הזה, ומי שלא עבר זאת כאן, צריך חס-ושלום לעבור אותו שם בעולם האמת!! אבל הנקודה האחת היא שווה: כל אדם עובר צער אמיתי של רצון שאין לו מילוי.

מי שלא זוכה, ראשית הוא עובר צער זה בגשמיות. הוא רוצה כסף, רוצה זהב, רוצה דירות, רצונות ורצונות שאין להם שום מילוי. אבל! גם רצונות אלו יתכן שלא יהיו חזקים. חייב להיות שיהיה לאדם רצון חזק אמיתי שאין לו מילוי!

הגדלת הרצון ללא מילוי, מוליד אצל האדם יותר חסר, וכיון שחסרון זה אין לו מילוי - צערו גדל והולך. מי שיודע שעצם הרצון ללט מילוי הוא רצונו יתברך, דבר זה עצמו נותן לו הקלה מסויימת, אבל בד"כ כשאדם עובד לרצות, קשה לו לעבוד לשמה, לדעת שזהו רצונו יתברך.

בנין קומה כזו של רצון, זוהי נקודת המעבר האמיתית, זוהי הכניסה לעולם של עבודת ה'. כל זמן שאין רצון אמיתי, אין כח שדוחף את עבודת ה' באמת, וכשאין כח כזה - ודאי שאי אפשר להצליח.

רצון עם עונג הוא כבר בבחינת עולם השכר, כמו שאומרים חז"ל: "עולמך תראה בחייך". כשאדם זוכה, הוא רוצה בכל רגע את הדבקות בקב"ה, רוצה בכל רגע ללמוד תורה. הבעיה אצל אנשים שפעמים רבות הם רוצים להתקרב לבורא עולם ברצון חיצוני, אך לא מרגישים רצון פנימי. הם רוצים להרגיש רצון פנימי, ולא מרגישים לו מילוי, וממילא נח להם לברוח מלרצות, מאשר לרצות רצון פנימי שאין לו מילוי.

אלו נקודות מאוד יסודיות, זוהי עבודה שכל מבקש אמת נצרך לה, ואדם צריך לדעת שאין אדם שעובר את העולם הזה ללא יסורים, ואשרי מי שיסוריו מן התורה, "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו" - אשרי האדם שיודע שאת היסורים הוא צריך לקבל מעבודת ה'.

כל אדם ירד לכאן לעולם הזה עם קצבה של יסורים. מי שמבין שמהייסורים אי אפשר לברוח, מעדיף להתייטר מרצון, להתקרב לקב"ה ללא מילוי מאשר להתייטר משאר יסורים. כשאדם לא מבין זאת, הוא מנסה לברוח מהיסורים ללא מילוי של הרצון, ונוח לו לחיות כביכול בשקט, "ביקש יעקב לשבת בשלחה, קפץ עליו רוגזו של יוסף".

בהכרח הוא, שאדם יתעקש במשך תקופה ארוכה לבנות קומה של רצון אפילו בזמן שאין לרצון זה מילוי. רק כשמגיע אדם לנקודה כזו של רצון, כמו שאמר אברהם אבינו: "באו מים עד נפש", אז מגלה לו הקב"ה את האור האמיתי להרגיש את בורא העולם. אבל כל זמן שהרצון אינו רצון חזק שחי אצלו ממש לרגעים, עדיין לא זוכה האדם שישכון עליו אור ה' באמת.

יעזרנו הקב"ה להגיע לרצון האמיתי להתקרב לבורא עולם, ועי"ז נזכה גם למילוי אותו רצון ע"י הבורא ית', אמן.

- [בלבבי משכן אבנה - ח"ב](#) [1]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/יראתהשלמותובניןהרצון> בלבבי-ב-018-יראתהשלמותובניןהרצון

Links

[1] <https://bilvavi.net/bilvavi.beis>